

DE WIELEWAAL

orgaan
van de
ornitologische
vereniging
„de wielewaal”

Vereniging zonder winstoogmerk

MAANDBLAD VOOR NATUURWETENSCHAPPEN

Administratie : Graatakker 11, 2300 Turnhout — Giro : 000-0319785-73 — Tel. (014) 41.22.52

Uitgegeven met ondersteuning van het Ministerie van Nationale Opvoeding

MAART 1975

NUMMER 3

65773

Natuurreserveaat Het Zwin

door Guido Burggraeve, Léon Lippens, Robert Trio

BELANGRIJKE ORNITOLOGISCHE WAARNEMINGEN IN 1974

1. Futen en duikers.

Roodkeelduiker : waarnemingen op 3.2 tot 10.3; 23, 24 en 25.12.

Georde fuut : 1 eks. op 3.11.

Kuifduiker : 1 eks. van 16.2 tot 3.3; 24.3; één eks. in prachtkleed van 18.5 tot 2.6.

Roodhalsfuut : waarnemingen van één eks. op 13.1; van 12.9 tot 19.9; 30 en 31.12.

2. Aalscholvers.

Aalscholver : overwintering van 4 eks.; nog 2 op 27.1; 1 eks. (2de j.) overzomerde; vanaf november weer 2 eks.

De vogels uit de verzamelingen begonnen te broeden op 14.2.

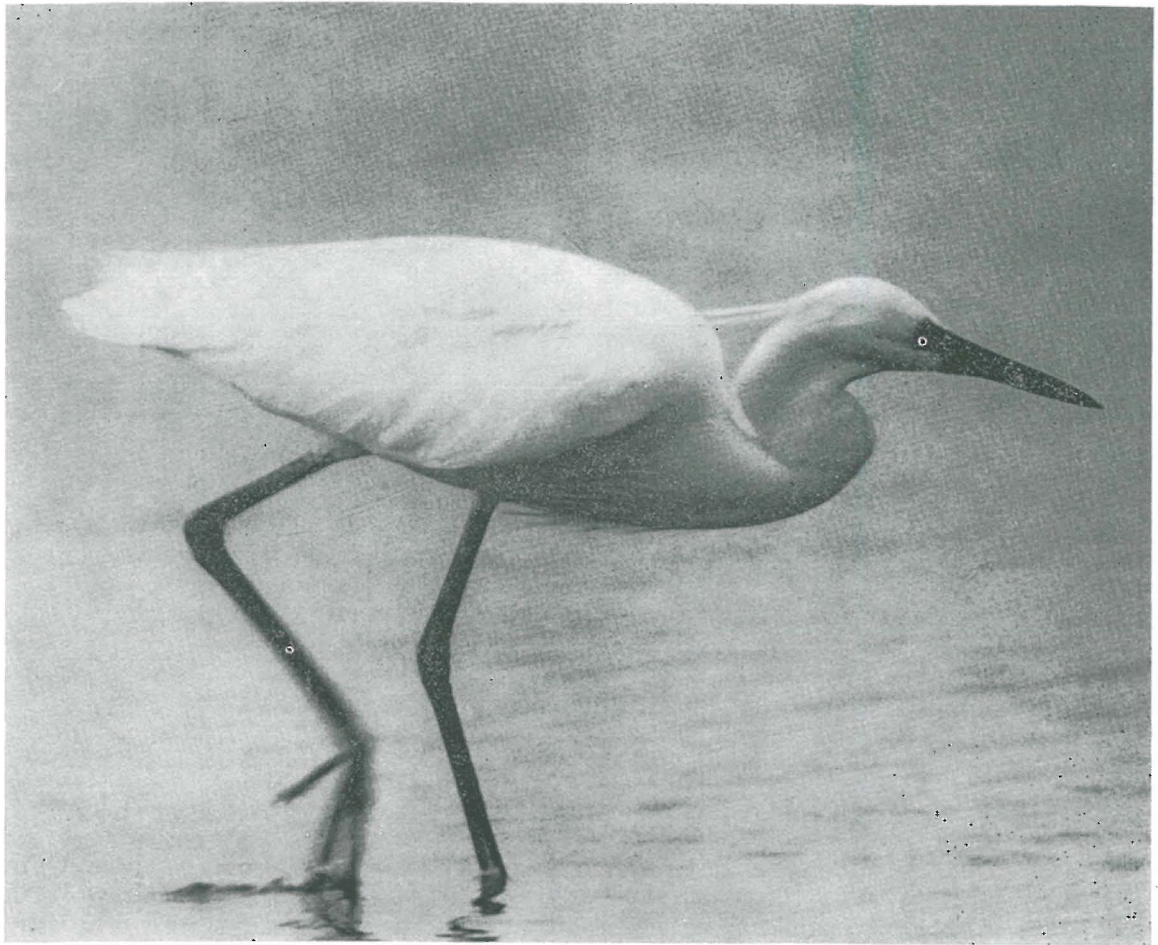
Kuifaalscholver : op 4.12 werd te Zeebrugge een juv. eks. bemachtigd en naar het Zwin overgebracht. Dit stookolieslachteoffer stierf na 10 dagen.

3. Ooievaars, kraanvogels, reigers, lepelaars.

De wilde ooievaar (geringd in DDR) bracht in het Zwin de winter door. Laatste waarneming op 13.6.

Kwak : waarnemingen op 14.5 : — 19.5 tot 29.5 : 1 — 23.5 : 2 — 5.6 : 2 — 7 en 8.6 : 3 — 2 tot 5.7 : 1 — 8.7 : 3 — 9.7 : 1 — 15 tot 19.7 : 1 — 25.7 : 3 — 27.7 : 2 — 27.7 : 2 — 30.7 tot 2.8 : 1 — 3.8 : 2 — 22.8 : 1 — 17.9 : 3 — 18.9 : 3.

Twee kleine zilvereigers op 29.5 en 6.6. Hoogste aantallen blauwe reigers : 15 op 21.8 en 16 op 12.9. 4 eks. overwinteren.

Kleine zilverreiger.

Foto : Gilbert van Avermaet.

Eén purperreiger op 24.8 — 2 op 27.4.
 Waarnemingen van lepelaars : 1 op 9.3 —
 2 op 10.3 — 3 van 6 tot 14.4 — 1 juv. op
 19.7 tot 19.8 — 6 op 28.8.

Waarnemingen van kraanvogels : 2 op 4.4
 — 1 ad. op 6.4 — 4 op 7.4 — 3 op 22.8.

4. Zwanen, ganzen en eenden.

Overwintering van kleine zwanen. Hoogste
 aantallen steeds in november - decem-
 ber. Nog 8 eks. op 13.1. Laatste waarne-
 ming : 2 eks. op 10.2.

Najaar : eerste eks. 12 op 24.10 — 1.11 :
 43 — 10.11 : 59 — 1.12 : 42 — 30.12 : 6.
 Overwintering van rotganzen in het Zwin.

Tot 9.2 : 4 eks. — Van 23.10 tot 1.11 :

5 eks. — Nadien slechts 1 eks. tot 30.11.
 Op 31.11 : 11 eks.

Op wintertarwevelden in de Hazegraspol-
 der verblijven soms belangrijke aantal-
 len rietganzen, evenals op een weide-
 gebied bij de Vrede (daar evenwel meer
 kol- en kleine rietganzen. Enkele hoogte-
 punten : 12.1 : 412 rietganzen — 13.1 :
 325 rieten — 17.1 : 325 — 9.2 : 590 —
 10.2 : 620 — 27.2 : 982 rieten en 35 klei-
 ne rieten — op 2.3 kwamen 207 rieten
 en 34 kleine rieten in het Zwin over-
 nachten — 11.3 : 285 kols, 17 kleine rie-
 ten en 82 rieten.

Ijseend : een juv. mannetje overwinterde
 in het Zwin — laatste waarneming op
 30.4 — een ander juv. mannetje van

27.10 tot 2.11.

Bergeenden overwinterden in groot aantal : ong. 250 eks. — 27.12 : 410 eks.

Enkele zomerwaarnemingen van smienten :
1 mannetje op 9.6 — 2 mannetjes op 23.6.
Brilduiker : 8.12 : 2 juv. — 1.12 : 3 (2 juv.,
1 wijfje).

Middelste zaagbek : 2 wijfjes van 13.10 tot
27.10 — 25 eks. op 19.12 in zee voor
het Zwin.

Grote zaagbek : 1 wijfje op 8.12.

Er broedden ongeveer 55 paartjes bergeend
in de Zwinstreek

5. Steltlopers.

Voor ons land werd in het Zwin een eerste
overwinteringsgeval van de regenwulp
genoteerd in de winter 1972/73; ook in
1973/74 één eks., en andermaal 1 eks.
in 1974/75.

Het Zwin is een merkwaardige slaappleats
voor wulpen. Enkele aantallen : 1204 op
2.3 — reeds 27 eks. op 2.6 — 482 op
19.9 — 822 op 17.10 — 1150 op 16.12 —
970 op 31.12.

Hoogtepunten aantallen regenwulpen : 200
op 9.4 — 45 op 19.9.

In 1973/74 overwinterden ongeveer 220
kemphanen die elke avond in het Zwin
kwamen slapen Er overwinterde 1 grutto,
evenals 22 kluten. Belangrijke terug-
trek van kluten vanaf 15.3 : 49 eks. In
1974/75 overwinteren 54 kluten.

Enkele hoogtepunten van de voorjaars-
trek : — 6 Temminck strandlopers op 7.4 — 12
op 23.5.

— Belangrijke terugtrek van rosse grutto's
vanaf 19.4 (15) — zelfs 80 eks. op 21.4.

— Belangrijke trek van grutto's op 9.3 :
470 eks.

— Nog 1 houtsnip op 25.5.

— In 1973/74 overwinterden een 40-tal
zilverplevieren. — Een 5-tal eks. over-
zomerden; 7 eks. op 26.5.

— Eveneens overzomerding van enkele
bontbekjes : 10 op 9.6.

— Late trek of overzomerding van kanoet-

strandlopers : 16 op 26.5.

— 40 goudplevieren op 6.5.

Enkele hoogtepunten van de najaars-
trek : — 1 goudplevier op 25.7 — 4 op 4.8 —
48 op 8.8.

— Reeds 2 bosruiters en 1 zwarte ruiter
op 23.6.

— Waarnemingen van krombekstrandlo-
pers : 8 op 3.8 — 14 op 11.8 — 25 op
13.8 — 15 op 18.8 — 2 op 26.9 — 11
op 29.9 — 15 op 30.9.

— Kleine strandloper : 4.8 : 3 — tot 25.8 :
3; nadien 2 eks. tot 30.12.

— Langsheen de duinen ontstond op na-
tuurlijke wijze een aftakking van de zee-
arm; daarlangs wordt bij elke vloed
nogal wat slib afgezet, hetgeen zeer
aantrekkelijk is voor bonte strand-
lopers : zo telden we op 30.12 510 eks.

— Eén poelruiter op 12.10 (Robert Trio).

— 58 zilverplevieren op 3.11; een 15-tal
vogels overwinteren.

— 165 kluten op 15.12.

Enkele tellingen van paarse strandlopers
en steenlopers : 31.8 : 6 paarse str. —
10.11 : 35 steenl. en 18 paarse — 16.11 :
49 paarse en 35 steenl. — 30.12 : 85
paarse, 32 steenlopers.

Broedvogels : 52 paartjes kluut, 41 schol-
eksters, 37 tureluurs, 9 strandpleviers.

6. Meeuwen en sterns.

Broedvogels : 3.400 paartjes kokmeeuw,
4 p. zilvers, 1 zwartkopmeeuw, 1 zwart-
kop X kokmeeuw, 132 visdiefjes.

Op 26.3 : 1 zwartkopmeeuw — vanaf 27.3 :
3 eks.

Op 24.3 een derdejaars burgemeester; op
16.4 en 25.5 werd een ander eksemplaar
gezien (duidelijk kleiner en anders van
tekening).

Op 21.4 : 3 noordse sterns — Op 18.5 zag
Louis Claes 3 witwangsterns in het
Dievegat.

Begin juni kenden we abnormale weers-
omstandigheden met hevige W(wind),
stormachtig. Van 3 tot 6 juni was er

Zwartkopmeeuw
op het nest.

Foto :
Ad. de Weijer.

massale trek van vele duizenden meeuwen (overwegend juv. zilvers en kleine mantels) doch eveneens kleine groepjes dwergmeeuw en zelfs enkele drieteenmeeuwen. Ook zeer veel sterns kwamen in het Zwin pleisteren in die periode. Enkele aantallen : 3.6 : 830 sterns waaronder 34 noordse, 32 grote en 1 zwarte. 4.6 : 670 sterns o.m. 7 noordse, 85 grote. 5.6 : 620 sterns o.m. 4 noordse, 24 grote. Noordse sterns werden verder nog waargenomen op 21.7 : 2 — 27.7 : 5 — 30.7 : 2 — 1.8 : 3 — 11.8 : 4 (bij 480 visdiefjes) — 12.8 : 14 — 13.8 : 10 (bij 530 visdiefjes en 19 zwarte st.) — Op 3.11 nog 2 zwarte sterns — Op 17.11 nog een late juv. dwergstern.

Op 8.8. en 11.8 werd een adulte geelpootzilvermeeuw waargenomen — Op 12.8 één adulte en 2 derdejaars.

Op 24.9 werd bij stormweer een juv. vorkstaartmeeuw gezien — op 28.10 een adulte vogel.

Een juv. zwartkopmeeuw op 28.10.

7. Alkachtigen, jan van genten, jagers, stormvogels.

Een zeekoet op 21.9.

Een alk op 24.9.

Waarnemingen van jan van genten : 2 op 22.9 — 11 op 24.9 — 2 op 6.10 — 1 op 27.10 — 4 op 28.10.

Jager species : 7.9 : 2 — 24.9 : 3 — 6.10 : 2 — 19.10 : 2.

Kleine jager : 7.9 : 2 — 24.9 : 1 — 5.10 : 1 — 6.10 : 4 — 19.10 : 4.

Middelste jager : 22.9 : 1 — 24.9 : 2 — 19.10 : 1.

Grote jager : 24.9 : 3 — 19.10 : 2 — 27.10 : 1 — 29.10 : 1.

Twee valse stormvogeltjes op 24.9.

Eén noordse stormvogel op 24.9.

Noordse pijlstormvogel : 24.9 : 15 — 28.10 : 1.

Grauwe pijlstormvogel : 24.9 : 3.

8. Prooivogels.

In de winterperiode 1974/75 verblijven hier 3 velduilen.

Vlakbij de hoofdingang van het reservaat is er 's winters een slaappleaats. In 1974/75 zijn er 6 ransuilen — In 1974 broedden in de duinbosjes rondom het Zwin minstens 8 paartjes.

In 1974/75 overwinteren in en bij het Zwin een zestal sperwers, 1 mannetje en 2 wijfjes blauwe kiekendief, 1 mannetje smelleken.

Enkele voorjaarswaarnemingen :

- een wijfje grauwe kiekendief op 6.4;
- een slechtvalk op 8.4 (Robert Trio);
- een blauwe, een grauwe en een bruine kiekendief (R. Trio);
- een mannetje grauwe en een wijfje blauwe kiekendief op 14.4;

Vanaf 14.4 werd in en bij het Zwin regelmatig een boomvalk (mannetje) waargenomen. Broedgeval in de duinbosjes van het Zoute niet uitgesloten, echter niet bewezen;

- een grauwe kiekendief mannetje op 16.5;
- een late sperwer op 4.5.

Enkele najaarswaarnemingen :

- een wijfje smelleken op 19.9;
- vanaf 21.8 één juv. visarend; 2 eks. van 26.8 tot 1.9; waarschijnlijk 3 op 26.8;
- 23.8 : 1 juv. bruine kiekendief; 3 op 31.8;
- een wespndief op 1.9;
- een wijfje blauwe kiekendief op 6.11; 1 ♂ en 1 ♀ op 10.11;
- een rode wouw waargenomen op 6.11 en op 9.12;

— een slechtvalk (♂ ?) van 18.11 tot 10.12.

9. Zangvogels.

In de duinbosjes bij het Zwin broedden in 1974 21 p. nachtegaal, 19 p. bosrietzanger, 1 p. sprinkhaanrietzanger.

In de duinen voor het Zwin gedurende de ganse zomer (en dit vanaf 24.5) een hop gezien; tot eind juli; de zang werd gehoord op 3.6; ook bij het Golfterrein was er een eksemplaar. Geen bewijzen van broedgeval.

Vanaf 26.5 was er bij het Zwin een paartje nachtzwaluw; hier mogen we wel van een broedgeval spreken.

Op 13.4 ringden we een alpenheggemus.

Vanaf 27.10 regelmatig een klapekster; 2 eks. op 12.11.

Eerste najaarswaarneming van oeverpieper op 5.9; er overwinteren ongeveer 60 vogels.

Strandleeuweriken : 4 op 20.10 — 18 op 27.10 en 4.11 — 13 op 10.11 — 6 op 21.12.

Sneeuwgorzen : 1 op 24.9 — 40 op 3.11 — 55 op 21.12.

Fraters : 80 op 24.10 — 1.100 op 10.11.

IJsgorzen : 3 op 20.10 en 16.11.

Nog een tapuit op 23.11.

Prins Karellaan 31
8300 — Knokke-Heist.